HỌC ĐIỀU HAY
LÀM VIỆC TỐT MỖI NGÀY

Quyển 3

KIÊN TRÌ VƯỢT KHÓ

NHÀ XUẤT BẢN VĂN HÓA DÂN TỘC

HỌC ĐIỀU HAY LÀM VIỆC TỐT MỖI NGÀY

Quyển 3

KIÊN TRÌ VƯỢT KHÓ

Truyện: Thu Hằng
Minh họa: Phạm Tuấn

NHÀ XUẤT BẢN VĂN HÓA DÂN TỘC

Người chuyển núi bắt đầu bằng việc dỡ những hòn đá nhỏ. Người có thành công bắt đầu bằng việc kiên trì vượt qua những khó khăn, thử thách. Bạn có thể học cách thành công của những người đã từng thất bại.

Trăng đầu tháng xanh mướt mát. Chìu Mằn Khìn ngồi một mình đã khá lâu, kể từ khi mảnh trăng mới nhú lên từ phía rừng cho tới khi vệt sáng mỏng mảnh mang hình chiếc móng tay khổng lồ treo lơ lửng giữa trời. Trong nhà, vợ Chìu Mằn Khìn đã ngủ, tiếng thở nặng nhọc của vợ khiến tim Chìu Mằn Khìn như có ai lấy tay bóp mạnh. Khìn nhớ lại ngày Lý Thị Hạnh bước qua chậu than hồng làm lễ "rửa tay" trước sự chứng kiến của hai họ để bước vào cửa nhà Khìn làm dâu. Mới thế mà đã hai năm rồi. Vợ Khìn không xinh đẹp nhưng được cái nết chăm làm, hiếu thảo nên ai cũng mến. Không chê chồng nghèo, vợ Khìn cùng chồng làm việc quần quật từ sáng tới tối trên nương. Vậy mà cái nghèo vẫn bám riết từ năm này sang năm khác. Nhiều đêm rét thấu xương, gió rin rít thổi khắp căn nhà trống, nhìn vợ co quắp trong tấm chăn mỏng, Khìn thương lắm. Khìn nghĩ nhiều lắm, nhiều đêm thức trắng, đỏ cả hai con mắt nhưng vẫn không biết phải thoát khỏi cái nghèo bằng cách nào. Chẳng phải Khìn ngại khó. Cũng không phải Khìn không liều. Đã có lần vay mượn được tiền nuôi tới cả trăm con thỏ nhưng rồi chỉ một đợt rét, thỏ lăn ra chết. Nợ nần chồng chất. Có bữa hai vợ chồng chỉ húp cháo ngô.

Một hôm có cán bộ huyện về nói chuyện xóa đói giảm nghèo. Khìn đến trụ sở ủy ban đã thấy có rất đông người tập trung ở đấy. Cán bộ huyện kể về kinh nghiệm xóa nghèo, làm giàu của bà con người Dao ở xã Nậm Đét

huyện Bắc Hà, tỉnh Lào Cai. Khìn nghe mà trong lòng rộn ràng như có tiếng kèn pí lè hòa với tiếng thanh la trong ngày hội. Nhà Khìn ở cao nhất bản Dao, mùa sương từ trung tâm xã về nhà Khìn vừa leo vừa chống gậy mất gần tiếng đồng hồ. Nhưng hôm đi nghe cán bộ nói chuyện làm giàu Khìn vui quá, leo dốc không biết mệt, loáng một cái đã về đến nhà. Vợ Khìn đang nấu cơm. Khìn gọi vợ:

- Tôi có chuyện vui lắm, ra đây tôi kể.

- Khìn về đấy à? - Vợ Khìn bước ra. Hai má đỏ ửng vì hơi nóng của bếp lửa. Khìn nắm tay vợ nói giọng quả quyết:

- Nếu chỉ làm nương rẫy thì cái nghèo sẽ theo mãi thôi! Tôi đã học được cách làm giàu đấy!

Chưa rõ ý trong bụng chồng, vợ Khìn hỏi lại:

- Không làm nương rẫy thì làm gì? Đốt than, chăn nuôi mình đều làm rồi.

Khìn chỉ tay về phía sau nhà, nơi đồi núi gối lưng nhau phơi mình dưới cái nắng gay gắt.

- Mình sẽ trồng hồi, trồng quế ở đó. Ở Nậm Đét có gia đình chỉ trồng một héc-ta quế thôi mà cả năm thu hơn hai trăm triệu đồng đấy!

- Ai nói với Khìn thế?

- Hôm nay tôi nghe cán bộ huyện nói mà. Cán bộ nói mình cũng có thể làm giàu như họ, chỉ cần mình có quyết tâm và chăm chỉ thôi.

Vợ Khìn thở dài:

- Mấy năm nay mình vẫn chăm chỉ đấy chứ mà có giàu được đâu. Trồng quế có mất nhiều tiền không? Chăm sóc có khó không?

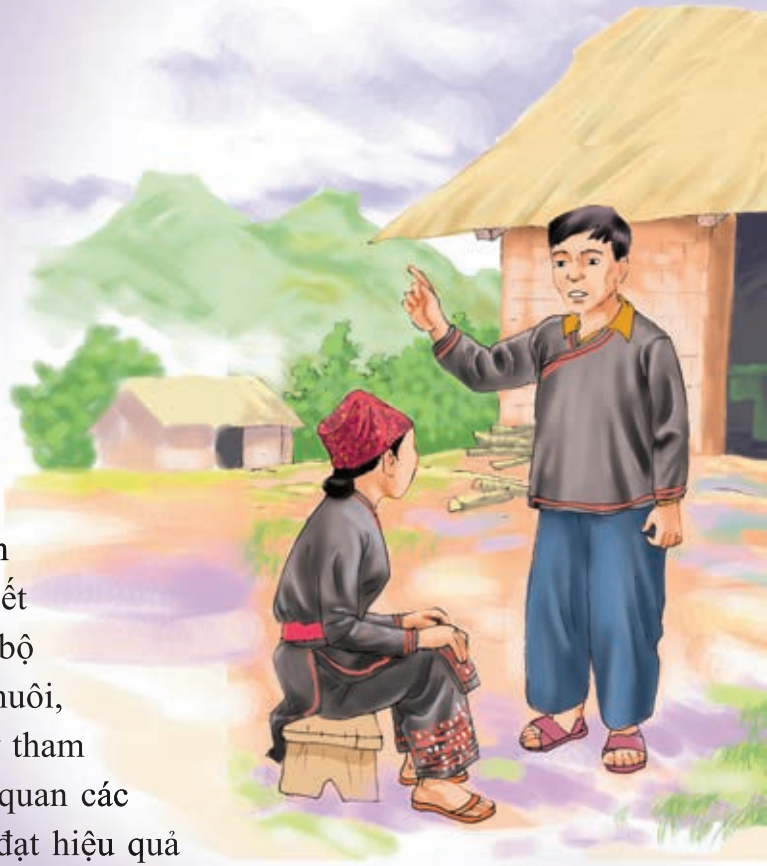

Hiểu được nỗi lo lắng của vợ, Khìn chậm rãi nói:

- Ngày trước mình làm quần quật mà không đủ ăn vì chưa biết cách làm. Sắp tới sẽ có cán bộ khuyến nông về xã dạy cách nuôi, trồng cây, con. Tôi đã đăng ký tham gia các lớp tập huấn và tham quan các mô hình trồng hồi, trồng quế đạt hiệu quả kinh tế ở trong và ngoài huyện rồi. Tiền mua cây giống mình sẽ vay của ngân hàng.

- Làm thế có được không? - Vợ Khìn dè dặt.

- Được chứ! Người ở Nậm Đét cũng làm thế. Họ thành công rồi.

Một tháng sau, Khìn tham gia lớp tập huấn trồng quế ngoài huyện. Những kiến thức về trồng, chăm sóc, khai thác, bảo vệ cây quế đều mới lạ

đối với Khìn. Càng nghe, Khìn càng lo. Khìn tự hỏi: "Không biết mình có làm được không?".

Sau đợt tập huấn, Khìn trở về nhà với vẻ mặt căng thẳng. Thì ra, trồng quế không giống như việc trồng bí, trồng ngô và gieo lúa trên nương như vợ chồng Khìn thường làm. Muốn trồng quế tập trung thành rừng đạt hiệu quả kinh tế, phải quan tâm đến độ dày tầng đất, độ dốc đất trồng, lượng kali dễ tiêu trong đất... Cái gì cũng có con số cụ thể, cán bộ tập huấn kỹ thuật bảo đó là chỉ tiêu kỹ thuật nhưng Khìn thì chẳng bắt cái đầu nhớ nổi. Không biết đất rừng ở quanh nhà có thể trồng quế được không? Rồi chuyện chăm bón, vun xới nữa, cũng lại là những con số phải nhớ. Trong đầu Khìn có cả đống câu hỏi nhưng quanh đây đã có ai trồng quế đâu để hỏi.

Thấy chồng không vui, đêm đến cứ trằn trọc không ngủ được, vợ Khìn đoán kế hoạch làm giàu của Khìn chắc không thành. Vợ Khìn động viên chồng:

- Không làm được thì thôi, sao phải buồn! Người Dao ta bao đời vẫn sống nhờ nương rẫy, em không sợ nghèo, không sợ khổ, chỉ không muốn thấy Khìn buồn thôi!

Nghe vợ nói, Khìn ứa nước mắt. Khìn lại như nhìn thấy những đốm nắng từ các lỗ thủng trên mái nhà nhảy nhót dưới nền đất. Khìn lại nghĩ đến những đêm mưa hai vợ chồng phải xê dịch quanh nhà tìm chỗ ráo để nằm.

- Vẫn là bám vào đồi vào nương nhưng cứ chịu cảnh nghèo đói mãi thế này, tôi không chịu đâu. - Khìn bật dậy khỏi giường, nói giọng kiên quyết.

Hôm sau, Khìn xuống xã xin xác nhận để đi vay vốn ngân hàng. Biết Khìn vay tiền đầu tư trồng quế, chủ tịch xã động viên:

- Người Dao ở Yên Bái gọi cây quế là "vàng xanh"! Quế là loài sinh trưởng tốt trên đất đồi núi có độ dốc thoải như ở quê mình. Chọn quế để xóa nghèo, Khìn nghĩ đúng rồi đấy!

Nghe chủ tịch nói, mọi băn khoăn, lo lắng trong lòng Khìn giống như đám mây trên đỉnh núi bị gió xua tan. Khìn gặp anh em trong họ, kể cho họ nghe về quyết tâm đổi đời bằng cây quế của mình. Người động viên. Người lo lắng. Nhưng thấy Khìn quyết tâm nên chẳng ai ngăn cản.

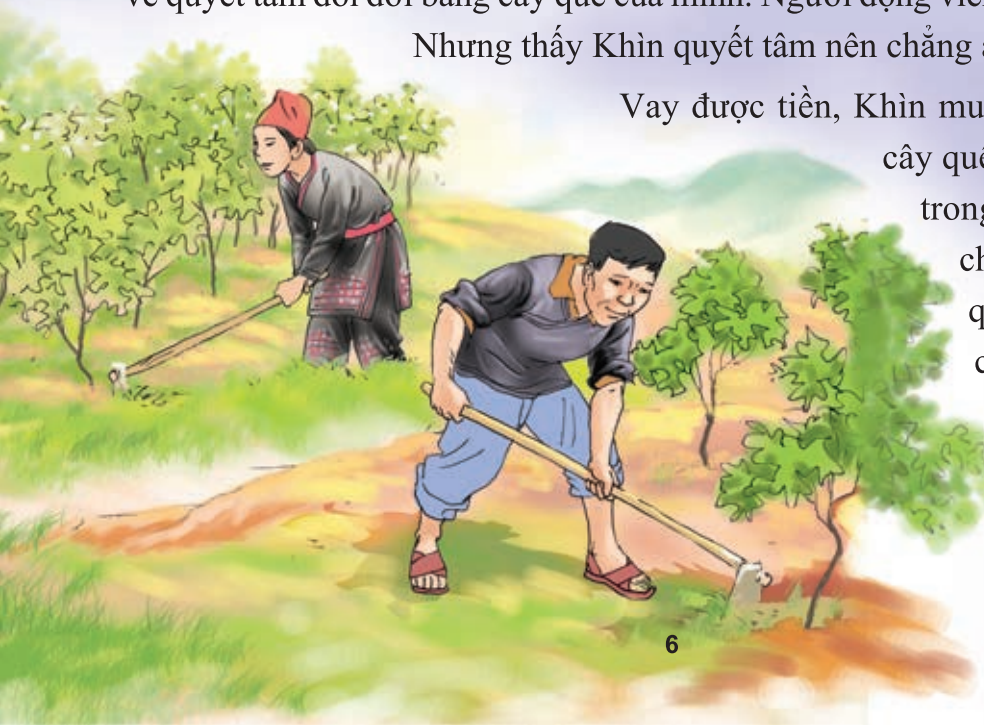

Vay được tiền, Khìn mua gần năm trăm cây quế giống. Anh em trong họ đến giúp vợ chồng Khìn trồng quế. Nhìn những cây quế mảnh mai nép mình dưới những tán cây rừng, Khìn mơ màng nghĩ

đến ngày thu hoạch. Từ hôm có đồi quế, Khìn như biến thành một người khác, vui vẻ, hoạt bát. Ngủ thì thôi, chứ dậy là vợ chồng Khìn lại ra đồi quế chăm sóc cây.

Trên đường từ đồi quế về nhà, Khìn đi trước, vợ đi sau. Khìn hát câu hát mà mấy năm trước anh đã hát tỏ tình với vợ:

"Hôm nay số may được gặp cô nàng, sợ cô nàng không đồng ý tâm sự với nhau, thì mai sau chỉ biết thương nhớ ở đằng sau thôi...".

Thấy chồng hát lại câu hát xưa, vợ Khìn thẹn thùng khe khẽ hát đáp lại:

"Hôm nay cũng nhiệt tình gặp anh chàng thương quý nhau, cái chân đi không còn biết đến giờ giấc nữa".

Năm ấy trời mưa nhiều. Ở lớp tập huấn Khìn nghe nói quế là cây ưa ẩm nên thấy trời mưa thì phấn khởi lắm. Mưa kéo dài cả tuần, vợ chồng Khìn ngồi bên bếp lửa nghĩ đến tương lai với khoản tiền hai trăm triệu như nhà ai đó ở Nậm Đét đã thu được từ trồng quế.

Trời vừa tạnh, Khìn đã vội vã đi thăm quế. Tới nơi, Khìn đứng sững. Cả đồi quế ủ rũ. Những cây quế non chết vì úng nước.

Khìn đập đầu vào cây, khóc như một đứa trẻ, miệng lảm nhảm:

- Trời ơi… Sao lại thế, sao lại thế?

Mặt trời đứng bóng, không thấy Khìn về, vợ Khìn ra đồi quế thấy Khìn

gục đầu trên gốc cây bên đồi. Nhìn những cây quế chết rũ trong những hố đọng nước, vợ Khìn lặng lẽ đến bên chồng, xốc Khìn đứng dậy và dìu về nhà.

Khìn ốm một tuần. Vợ Khìn xúc cháo cho Khìn. Nhìn Khìn nuốt cháo khó nhọc, vợ Khìn nói nhỏ:

- Cây quế ưa ẩm sao lại chết trong nước? Nếu chúng ta làm chỗ thoát nước cho nó, liệu nó có chết không?

Nghe vợ nói, Khìn như bừng tỉnh. Khìn nói với vợ:

- Hôm ở lớp tập huấn, cán bộ bảo ai có thắc mắc gì thì cứ hỏi. Mình chẳng biết hỏi gì. Mọi người cũng vậy. Cứ ngồi nghe thôi. Lẽ ra phải hỏi chứ. Quê mình mưa nhiều. Phải hỏi cán bộ xem cây quế non có chịu được nhiều nước không? Ngốc quá!

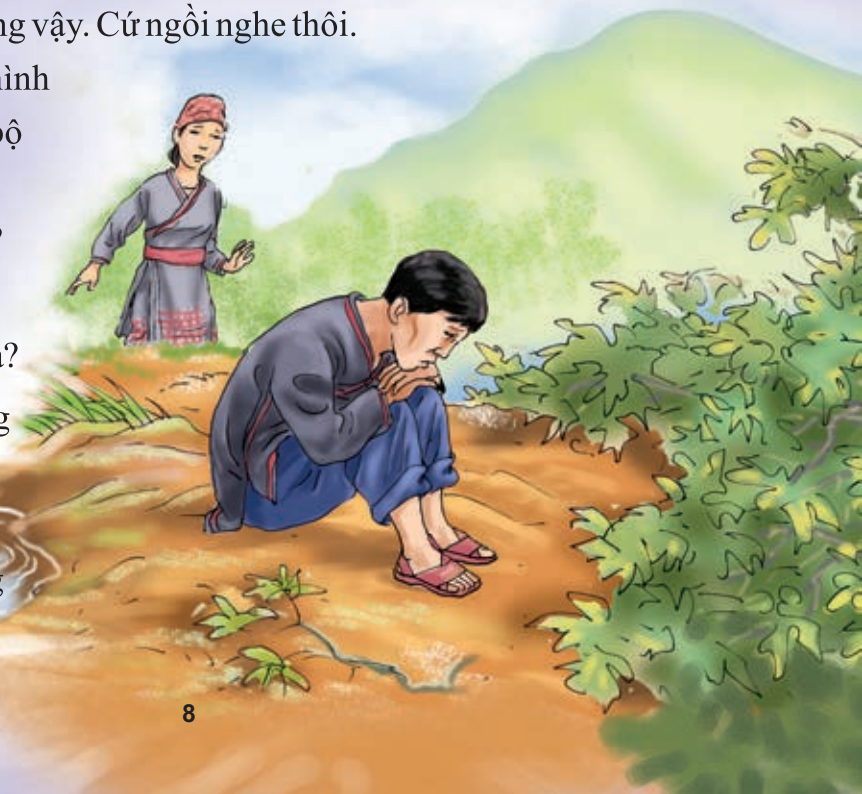

- Khìn muốn làm tiếp à?

- Làm tiếp chứ! Nhưng mình sẽ phải đi tập huấn thêm, phải đi tham quan những nơi mọi người trồng quế thành công đã.

- Khìn này, em thấy nhà chị Vánh ở xã bên mua bò gầy về vỗ béo rồi bán có lãi lắm. Hay nhà mình cũng làm theo đi. Trồng quế phải sáu, bảy năm mới được thu hoạch, mình cần có việc làm khác tạo thu nhập ngay để sống chứ!

Khìn gật đầu.

Sau khi khỏi bệnh, vợ chồng Khìn sang nhà chị Vánh ở xã bên học cách vỗ béo bò. Thấy vợ chồng Khìn hiền lành, chị Vánh vui vẻ dạy cho cách nuôi vỗ bò nhanh béo. Khìn hì hục ghi chép. Mới học hết lớp 4, lại bỏ lâu rồi nên Khìn viết chữ rất khó nhọc nhưng sợ những điều chị Vánh nói vào tai lại bay ra mất nên Khìn cố gắng ghi những gì cần nhớ.

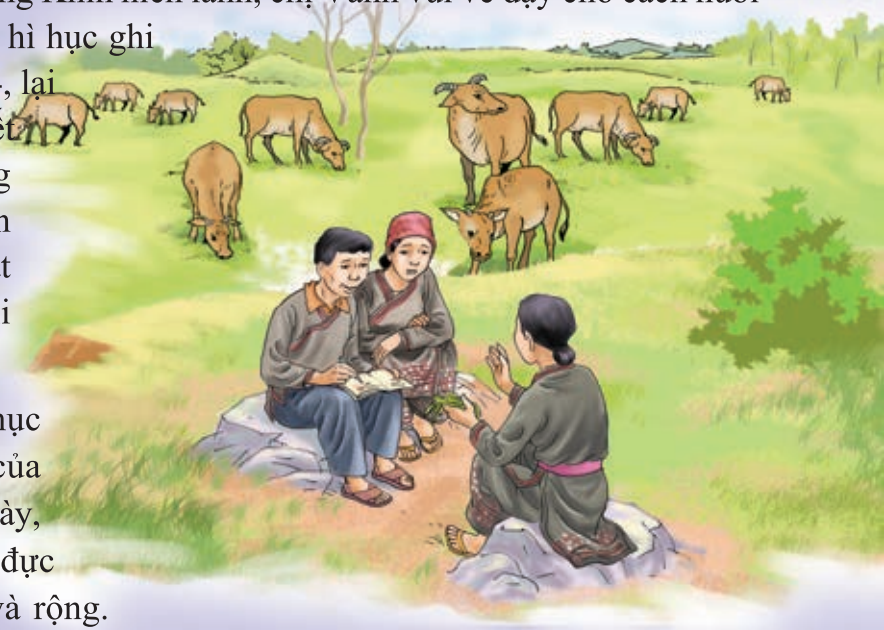

Về nhà, Khìn hì hục viết đơn xin vay tiền của Hội Nông dân. Số tiền này, Khìn mua hai con bò đực gầy có vành mồm to và rộng. Kinh nghiệm của chị Vánh đấy. Những con có vành mồm rộng và to sẽ "dày ăn". Khìn làm cái chuồng nuôi nhốt tại chỗ. Hằng ngày, vợ Khìn lấy nước từ con suối gần nhà về tắm cho bò. Nhìn vợ lấy nước vất vả, Khìn bảo:

- Mấy ngày hãy tắm cho bò có được không?

- Chị Vánh nói, bò được tắm thường xuyên sẽ nhanh đói, chúng càng muốn ăn và sẽ nhanh béo. Khìn quên rồi à? - Vợ Khìn nhắc chồng.

- Không quên đâu. Nhưng mà thương vợ lắm!

Để có thức ăn cho bò, vợ chồng Khìn gieo trỉa ngô dày, khi ngô phát triển xanh tốt thì tỉa dần. Mấy tháng sau, hai con bò gầy nhà Khìn ngày nào đã thành hai con bò béo. Chỉ nhìn thôi đã thấy no mắt. Khìn bán hai con bò được ba lăm triệu đồng. Khìn vui như bắt được vàng. Thấy việc nuôi vỗ béo bò không quá khó, vợ chồng Khìn mua thêm bốn con bò gầy nữa. Với cách làm đó, bốn năm sau, đàn bò nhà Khìn đã lên đến mười con.

Việc trồng quế cũng thuận lợi. Tại các lớp tập huấn ở xã và huyện, Khìn luôn là người chủ động đặt câu hỏi cho cán bộ tập huấn. Nắm vững kỹ thuật trồng quế, Khìn còn cùng mấy người trong họ đi Lào Cai, tìm đến những gia đình trồng quế, trồng hồi thành công để học hỏi kinh nghiệm.

Trở về, Khìn đầu tư một số tiền lớn trồng quế, trồng hồi trên diện tích hơn ba héc-ta. Thời gian thấm thoát trôi, đã bảy lần hoa đào, hoa mận khoe sắc đón xuân trên khắp các sườn đồi, ba héc-ta rừng hồi và quế của gia đình Khìn đã bắt đầu cho thu hoạch.

Năm ấy, giá hoa hồi lên đến tám ngàn đồng một ki-lô-gam, mới chỉ bán một phần hoa hồi, Khìn đã thu được gần năm mươi triệu. Tiền bán quế cũng thu được sáu mươi hai triệu đồng. Khìn nhẩm tính, với số hồi, số quế còn lại đang tuổi thu hoạch, nhà Khìn sẽ có vài trăm triệu.

Thấy Khìn làm kinh tế giỏi, nhiều người trong xã kéo đến học hỏi kinh nghiệm. Khìn tận tình chỉ bảo cho mọi người. Nhiều người làm theo Khìn và cuộc sống của họ đã có nhiều thay đổi. Người trong xã gọi Khìn là "ông chủ". Khìn cười hiền lành: "Nhờ học hỏi kinh nghiệm xóa đói giảm nghèo đấy! Nhờ cả vợ nữa. Nếu vợ không ủng hộ Khìn, không cùng Khìn lăn lộn với rừng, với đồi thì cuộc đời vẫn nghèo thế thôi!".

Lao động vất vả nhưng vợ Khìn ngày càng đẹp ra. Cô đang chuẩn bị để Khìn về huyện nhận giấy khen về làm kinh tế giỏi. Căn nhà lợp lá của Khìn nay đã đội ngói đỏ. Trong nhà Khìn đã có nhiều đồ dùng đắt tiền. Khìn mua một cái ti vi màn hình to đặt ở ngay chỗ ngủ.

- Cái này cho nhiều hiểu biết lắm đấy.- Khìn nói với vợ.

Vợ Khìn âu yếm nhìn chồng. Cô nghĩ đến Tết nhảy, một trong những nghi lễ quan trọng nhất của người Dao đang đến rất gần.

- Khìn à, hôm trước em có nghe trưởng họ nói năm nay dòng họ mình sẽ tổ chức Tết nhảy thật to.

- Phải đấy. Nhà mình sẽ lo việc ăn uống. Mình sẽ mổ lợn, gói thật nhiều bánh, đồ thật nhiều xôi để dòng họ đãi khách. Mình cũng sẽ phải chuẩn bị hai mươi mốt chiếc cờ để nếu có đông người tham gia nhảy thì đủ cờ cho mọi người.

Khìn đến bên vợ:

- Nhà mình hết khổ rồi, nên tôi muốn đóng góp nhiều hơn nhưng trưởng họ chỉ phân công thế thôi. Những việc khác đã có nhà khác lo rồi. Mọi người trong dòng họ đều phải có nghĩa vụ đóng góp với trưởng họ.

Vợ Khìn cầm tay chồng, giọng ngập ngừng:

- Khìn sắp làm bố rồi đấy.

- Thật không?

Vợ Khìn gật đầu. Khìn nhấc bổng vợ lên, áp đầu vào bụng vợ. Hai vợ chồng mong chờ giây phút này lâu lắm rồi. Thiếu tiếng trẻ con trong nhà dù có nhiều lúa, nhiều ngô đến mấy vợ chồng Khìn vẫn thấy buồn.

Gió từ ngoài đồi thổi về, không gian nhà Khìn ngan ngát hương hồi, hương quế.

NHÀ XUẤT BẢN VĂN HÓA DÂN TỘC
19 Nguyễn Bỉnh Khiêm, Quận Hai Bà Trưng, Tp. Hà Nội
ĐT: (84-24) 38263070 - 39434239; Fax: (84-24) 39449839
Email: nxbvhdt@yahoo.com.vn; nxbvanhoadantoc@yahoo.com.vn
Trung tâm xuất bản Văn hóa, Thông tin và Âm nhạc
Số 61 Lý Thái Tổ, Quận Hoàn Kiếm, Tp. Hà Nội
ĐT: (84-24) 38256286 - 39341782
Chi nhánh: Số 7 Nguyễn Thị Minh Khai - Q1 - Tp. Hồ Chí Minh
ĐT: (84-28) 38222895

HỌC ĐIỀU HAY LÀM VIỆC TỐT MỖI NGÀY

Quyển 3

KIÊN TRÌ VƯỢT KHÓ

Chịu trách nhiệm xuất bản
PHÙNG HUY CƯỜNG

Biên tập	:	TRẦN PHƯỢNG TRINH HOÀNG THỊ THU
Thiết kế bìa	:	PHẠM TUẤN
Trình bày	:	MINH CHI
Sửa bản in	:	THU TRINH

Xác nhận ĐKXB số: 1237-2024/CXBIPH/21-670/VHDT
Quyết định XB số: 39-24/QĐ-XBVHDT
Mã số sách quốc tế ISBN: 978-604-70-3964-7
Nộp lưu chiểu quý II năm 2024

HỌC ĐIỀU HAY LÀM VIỆC TỐT MỖI NGÀY
ĐỂ GIÚP BẢN THÂN VÀ CỘNG ĐỒNG
CÓ CUỘC SỐNG HẠNH PHÚC HƠN, TỐT ĐẸP HƠN

Các bạn tìm đọc

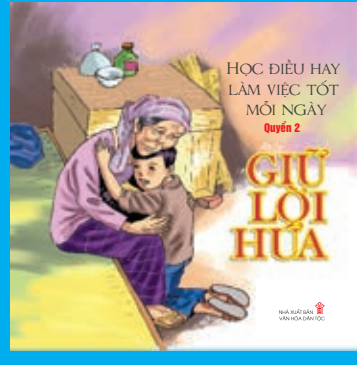

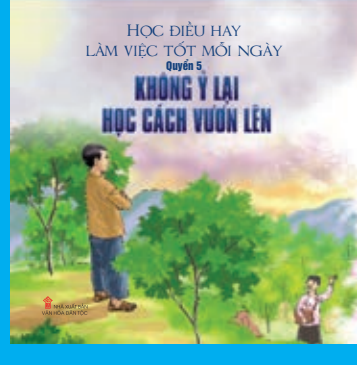

ISBN: 978-604-70-3964-7

Sách không bán